

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 2. ЈАНУАРА 1892.

ГОД. XVII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 2.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака сутница представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

РАД СРПСКОГ КРАЉЕВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

у 1890 години.

У 1890 години дало је српско краљевско Народно Позориште: 113 представа претплати, 50 изван претплате, 1 свечану и 1 ванредну. Свега: 165 представа.

Комади, представљани у овој години, иду по величини привреде овим редом:

Душан (представљан 8 пута) донео је 6307,40 динара; Сеоска лола (9 пута) 5130,90; Сељак милијунар (4 пута) 2503,90; Цар Јован (3 пута) 2038,10; Душан силни (2 пута) 1845; Фијескова завера (3 пута) 1788,30; За веру и слободу (3 пута) 1774,20; Шокица (3 пута) 1550,60; Хамлет (3 пута) 1401,50; Париски ритар (3 пута) 1395,60; Штедионица (4 пута) 1339,20; Распikuћа (3 пута) 1311,10; Лисице и гавравови (4 пута) 1265,50; Пут око земље (2 пута) 1216,10; Момир (2 пута) 1204,60; Лукреција Борџија (3 пута) 1120,40; Радничка побуна (2 пута) 1116; Нерој (2 пута) 1088,50; Алписки цар (2 пута) 1081,20; Женски рај (2 пута) 1038,40; Ђурађ Бранковић (2 пута) 1007,80; Протекција (2 пута) 994,40; Девојачка клетва 956,90; Немања 875,90; Таковски устанак (2 пута) 870,50; Зидање Раванице (2 пута) 836,50; Гробња (2 пута) 796,10; Гроф Пракс 795,60; Флорентински шешир (3 пута) 779,70; Звонар Богородичине Цркве (2 пута) 723,60; Саћурица и шубара 704,40; Трикош и Каколе (3 пута) 699; Лаворика и просјачки штап 689,70; Мајчин благослов (2 пута) 633; Библиотекар (3 пута) 625,40; Мара Варадинка 615,80; Две сиротице (2 пута) 613,50; Гвоздена

образина 568; Граничари 511,30; Одломци (поједини чинови из „Ђурђа Бранковића“, „Милоша Обреновића“ и „Девојачке клетве“) 504,50; ¹⁾ Отаџбина 503,20; Дениза 482,60; Стари бака 479,40; Госпске руке (2 пута) 479,10; Пријатељ Гранде 477,10; Милош Обреновић 467; Уријел Акоста (2 пута) 466,40; Дон Џезар 464,20; Љубавно писмо и Једва стече зета 439,10; ²⁾ Роберт Таво (2 пута) 437,50; Марија Стјуартова 429,20; Тичице (2 пута) 429; Лионски улак 419,70; Лазар 380,30; Краљева сеја 362,60; Врачара 358,20; Моје мезимче 357; Краљ Лир 352,60; Присни пријатељи (2 пута) 348,90; Нарцис (2 пута) 329,50; Магбет 329,30; Мерима 328,20; Лондонски пројасци 327,30; Мезимац (2 пута) 323,40; Крвна освета 307; Дружива (2 пута) 305,60; Богомили 278,80; Париска сиротиња 263,20; Дон Карлос 253,70; Црни капетан 250,80; Отмица Сибињавака (2 пута) 248,20; Фромон и Рислер 237,60; Кућна капица 231,30; Наследник 229,50; Пит и Фокс 229,10; Подвале 226,80; Маркова сабља 224,50; Јован капетан 220,20; Доктор Окс 215,20; Стари каплар 200,90; Брут и Колатин 196; Ревизор 187,60; Лудвик XI. 173,60; Прах у очи и Париски колотер 172,20; Златан паук 156,90; Нервозни 153,50; Јава у сну 152,40; Доктор Клаус 148,40; Циганин 145,40; Све за сина 129,50;

¹⁾ Ванредна представа дата у почаст гостима из Угарске.

²⁾ Г. Стеван Дескашев, лирски тенор краљевске пештанске опере, певао памеђу чинова као гост. Иначе комади у једном чину слабо доносе.

Ни око шта 128,40 ; Лажни цар (Димитрије) 125 ; Цезаров тестаменат 120,30 ; Џеришонов пут 117,90, и Карло XII. 72 динара.

У 1890 години била је најјача пред-

става у суботу 13. октобра: „Душан“. Пало је на каси: 1275,30 динара. Најслабија представа била је у четвртак 14. новембра: „Мезимац“. Пало је на каси: 62,70 динара.

(Наставиће се.)

ХИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Дојчин Петар. Драмски спев у три одељка, написао Милан Савић. Приказан 21. децембра.)

(Свршетак.)

Фабула тога драмскога спева удешена је према традицији народне песме. Краљ Матија хоће, да се лично, преобучен осведочи, каково је вино и девојка уз коју Дојчин своје дане траје. Дојчин то дозна, те све удеси тако, да се краљ у властитој мрежи ухвати; а онда краљево веледушије цели расплет на потпуно задовољство решава.

Вино и љубав, та два елемента, у којима се креће Дојчин Петар у народној песми, тако су идеалисана, да нам управо зазубице расту, кад их видимо у тако идеалној слици. То је као нека лепа идеална химна: вину и љубави, на којој песнику честитати морамо.

Да писац вероватно у драмској слици протумачи све моменте народне песме о „Дојчину Петру“ требао је да проучи оно историјско доба и људе, у којем и с којима је живео „Дојчин Петар“; а да му је слика у том погледу верна, признати ће свако, ко се је с тим бавио. Него није дosta да та слика буде историјски верна, већ је песник тако и толико идеалисан, како то може само углажен песнички укус Лайца те драмске слике сва су управо естетски замишљена и изведена, нарочито је краљ Матија тако идеално приказан, да би се тако идеалној слици тога великога краља поклонио и најодушевљенији мађарских патријота. Шоједина места његовога говора тако су несничкијаја, да су неодъљивим одушевљењем изазвала бурни аплаус публике, н. пр. ови стихови у другом одељку:

„О знам ја добро народе ми вернē!
Не дирај само, што је њима свето,
Нек свака црква, народ нека сваки
Под мојом круном осећа се свој...
Ах, мили побро, мудри вједико,
У сваки час, из руке свачије,
Иль Мађар био, Хрват, Србин, Влах,
Ја волно примам понуђен пехар.“

Управо је тако лепо ово одушевљење Матијино за народни језик те онај жар, кад говори Банфију о својој чезињи за љубављу. Као су красни они стихови на крају трећега одељка:

„Ал утеша ми једна остаје
Не могул' сретан бити по вољи,
То могу барем срећу делити,
У првом реду дужност ми је то,
Од народа и Бога кад сам краљ!“

И сад је душа моја опет мирна,
И мирно ћу ићи на даљи рад.
Пред очима ћу мојим имати
Узвишен позив, сјајни кажијупт:
Будућност, срећу мојих народа.
У томе сијни храбрио ме Бог!“

У опће дикција је врло красна и поетичка, јамби чисти, мисли лепе и јасно изражење.

Карактери су верно и доследно пртани, те је и ту посвемашња симетрија; јер ако на пример краљ Матија идеалношћу и знаменитошћу своје појаве за час сву пажњу у себи концептише, ипак се и његов утицај у радњу тиче само Дојчина и његове љубави, тако да је Дојчин она особа, око које се све креће.

Код драма, драмских слика, баш као што и код епских форми песништва, најбоље је, да се маркантне и познате историске личности узму само као нека стафажа, али када оне већ активно и одсудно у радњу утичу, онда се песник не сме, пртјајући њихове осећаје и чувства, огрешити о историјску вероватност; не велим: верност, јер је, како и Аристотео вели: поезија филозофичнија од историје. Зато истичем нарочито вероватност карактера те Савићеве лепе драмске слике.

Писац није, пишући ту своју драмску слику, мислио на то, да ће се она на позорници приказати, пак кад се склонио на то, да се на бину изнесе, додао је првобитној концепцији на крају: још једну бинску сцену, која по мом миенију добро пристаје, премда се некојим не свиђа оно театрално клечање Дојчиново и Ружичинио пред краљем, што као да и писац наслућује, кад на уста краља Матије говори Ружици, да се само пред Богом пристоји клечати.

Свакако треба да изостане ова последња изјава Митрова: „Ца да га онда народ не опева“. Овако директно тумачити публици „raison d'être“ нечега, није нужно. Држим, да краљев хусар Бодо не би смeo показати се пред краљем: пијан. Пред Матијиним величанством није бава

кова појава вероватна. По општем мњењу Савићевих књижевничких званица „Дојчин Петар“ је једна од најбољих његових песничких радња.

Само приказивање било је врло добро. Лепијамби звонили су са уста наших вредних глумача, да је то било права милина слушати. Улоге су биле добро научене и извеђане. Г. Спасић погодио је идеалну маску и улогу Матијину. То му је публика опетовано признала. Управо тако изврсни били су и „Дојчин“ (г. Миљковић) и Ружица (г. Марковићка), баш као и Ћесиње (г. Лукић) и Банфи (г. Марковић). За гђу Ружићку (Маргиту) не требам ви спомињати, да се као свагда уживила у своју улогу. Добро су пристајали и г. Васиљевић (Ђурђе) и Бакаловић (хусар Добо) Г. Добриновић је свога Митра приказао као скоро сваку своју улогу: вештачком виртуозношћу. Не можемо ништа приговорити нити г. Весиљки (слушачији Марица) ни г. Станковићу (гласнику). И декорације су за наше прилике биле управо добре. Једном речи, одосмо из позоришта посве задовољни.

Писац је више пута одушевљено изазиван. У место њега захвалио се на почасти г. А. Хаџић.

Ј. Хр.

(„Честитам“. Шаљива игра у 1. чину од К. Трифковића. — приказана 21. децембра.)

Стари тај званик на нашој позорници био је примљен оним задовољством, како увек дочекујемо ведра чеда нашега незаборављенога Косте. Променила су се времена, избледела је многа боја тога шаљивога комада, али та лица из правога живота, та вешто заплетена жива радња, још нас увек наводе на смеј до миле воље. Премда смо сачували све расположење за Савићеву драмску слику „Дојчин Петар“, што се је исте вечери приказала, ипак смо позорно пратили и повлађивали вештој игри наших глумача, нарочито гђи Лукићки (Мари), г. Лукићу (Спирит Грабићу) и г. Бакаловићу (берберину), који су се баш добро понели. Г. Рајковић (Стефан Грабић) био би добар, да не говори онако страстивим патосом, као да је главни јунак у најозбиднијој трагедији. Г. Васиљевићка одиграла је посве добро своју малу улогу. Ј. Хр.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(Репертоар.) У народном позоришту у Загребу одређен је био овај ред позоришних представа:

У уторак 5. јануара: „Пустинjakово звено“ Оперета у 3 чина. (Улогу Руже Фрикетове певаће Блажена Кернића као гост.)

У среду 6. јануара: „Пустинjakово звено“ (Блажена Кернића, као гост у улози Руже Фрикетове.)

У суботу 9. јануара: „Шах краљу.“ Хисторијска шаљива игра у 4 чина, написао Х. А. Шауферт, превео Др. Дим. Деметер.

У недељу 10. јануара: „Диран и Диран.“ Шала у 3 чина, француски написали А. Вала-брек и М. Ордоно.

ПОЗОРИШТЕ.

(Вител Пазман) На нову годину певала се у бечкој дворској опери први пуг нова опера Јована Штрауса „Вител Пазман“, којој је написао либрето познати мађарски песник Људевит Доци. Успех био је прилично слаб, јер нити је Штраус оперни компониста, нити Доци либретиста. У целој опери најбоље су се допале Штраусове мелодије за игру и лепи балет. Тексту се руга сва бечка критика, ведећи, да је тешко испунити три чина са „два јалова пољупца.“ У првом чину пољуби краљ Карло Роберто пазманову жену Еву, а у трећем вител Пазман краљицу. Мање се већ заиста не може догодити, јер што се међу тим забива, то су: уздисања, сумња у верност, љубомора, игра и томе подобне ствари, које ни најмање не утичу на саму радњу, која је веома мршава.

СИТИЦЕ

(Чудновато наслеђе.) Пре неколико година умре у Шлезвигу неки богати војни саветник, и, као велики противник браку, остави своме послужитељу и својој куварици по 20,000 крунаша у тестаменту, али под тим условом, да слуга одмах губи својих 20,000 чим се ожене, а добија их куварица; или обратно, слуга ће добити куваричних 20,000, чим се куварица уда. Ово двоје реше то врло практично. Дигну паре и оду у Хамбург, где се венчaju и већ је 6 година како тамо лепо живе. То дознају наследници и подигну парницу, доказујући, да су обоје преступили наредбу у тестаменту. Но они се бране баш тестаментском наредбом и веле: кад се слуга жењи, његових 20,000 одоше куварици; а кад се куварица удала, њених 20,000 одоше опет служи. Као да је тестатор читao шаљиву игру нашег К. Трифковића: „Пола вина, пола воде.“

(Човек без непријатеља). *Мисионар*, принцу који умире:

— Опрости непријатељима својима, који су те врећали, и теби ће Бог опрости.

Прнац. Ја немам непријатеља!

Мисионар. Како то?

Прнац. Јер сам их појео!

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

36. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИПЛАТИ 21.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 2. ЈАНУАРА 1892.

ГОСПОДАР ОД КОВИЦА.

Позоришна игра у 4 чина, а 5 епика. Написао Јорж Опе, превео М. Ђ. Глишић
Редитељ: Добриновић.

ОСОБЕ:

Мулине	Добриновић
Филип Дерблеј	Ружић
Башлен	Васиљевић
Војвода Блињи	Миљковић
Барон Префон	Марковић
Октав	Спасић
Др. Серван	Рајковић
Префекат	Жикић
Понтак	Бакаловић
Гобер	Илић
Слуга	Стевановић
Клара Болијеова	В. Нигринова
Атенажида	Т. Лукићка
Маркиза Болијеова	Д. Ружићка
Бароница Префонова	С. Бакаловићка
Сузана	С. Миљковићка

Госпођица Вела Нигринова, члан кр. српског народног позоришта у Београду,
излази на позорницу овде други пут као гост у у洛зи Кларе.

Војничка музика петроварадинске пешачке пуковније бр. 70. свираше ове комаде:
 1. „Попутница“, од Драгона. — 2. „Путовање по Европи“. Потпур. од Петерса.
 3. „Пролетни санџи“. Идила, од Глајснера. — 4. „Das Spitzentuch der Königin“.
 Гавота, од Штрауса.

У суботу 4. јануара: „ФАУСТ.“ Трагедија у 6 чинова, написао Гете, превео др.
Милан Савић, за српску позорницу удесио А. Хадаћ. (Г. Вела Нигринова прет-
последни пут као гост у улоги Гроте.)

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.